

Роль дисциплін психологічного напрямку у розвитку соціальної компетентності майбутніх фармацевтів

Кайдалова Л.Г., Альохіна Н.В., Фесенко В.Ю.

*Кафедра педагогіки і психології,
Національний фармацевтичний університет,
м. Харків, Україна
lkaidalova@ukr.net*

Професійну діяльність фахівця фармації не можна розглядати відокремлено від професійного спілкування. Професійне спілкування провізора з пацієнтом включає отримання інформації, роз'яснення, навчання, переконання, емоційну підтримку. Воно передбачає встановлення контакту з відвідувачем аптеки; консультування і надання пропозицій щодо лікарського препарату; у разі незадоволення потреб пацієнта – проведення додаткової співбесіди тощо. Ефективність професійного спілкування залежить від розвитку певних компетентностей фахівця, а саме комунікативної, психологічної, соціальної [2].

Проблемі соціальної компетентності більше уваги приділяється у зарубіжних дослідженнях, ніж у вітчизняних, але загальноприйнятого визначення цього терміну немає. Соціальна компетентність забезпечує:

- здатність індивіда ефективно і адекватно вирішувати різні проблемні ситуації;
- ефективність індивіда у повсякденній взаємодії із власним оточенням;
- вміння досягати поставлених соціальних цілей у специфічних умовах із використанням відповідних засобів;
- здатність користуватися ресурсами соціального оточення й особистісними ресурсами з метою досягнення позитивних результатів;
- здатність ефективно брати участь у складних міжособистісних взаємодіях, розуміючи та використовуючи інших людей і т. ін. [1].

На наш погляд, найбільш повним визначенням соціальної компетентності є визначення В. Куніциної, яка пояснює її як систему знань про соціальну діяльність і про себе, систему складних соціальних умінь і навичок взаємодії, сценаріїв поведінки в типових соціальних ситуаціях, що дозволяють швидко й адекватно адаптуватися, приймати рішення, діяти за принципом «тут, зараз і найкращим способом» [4, с. 480].

Автор називає соціальну компетентність оперативним поняттям, котре має часові й історичні межі, а основними її функціями вважає соціальну орієнтацію, адаптацію, інтеграцію загально-соціального й особистого досвіду. До структури соціальної компетентності, на думку В. Куніциної, входять оперативна соціальна, вербальна, комунікативна, соціально-психологічна компетентності та его-компетентність [3, с. 481].

Як вказує О. Бодальов, соціальна компетентність мало залежить від природньо-фізіологічних якостей, вона формується під впливом зовнішніх факторів [4].

Показниками соціальної компетентності у професійній діяльності провізора є: знання правил й етики професійної поведінки; визначення почуттів, настрою; рефлексія вчинків інших людей; складання плану власних дій; вміння слухати і розуміти пацієнта; вміння розуміти невербальну інформацію; вміння пояснювати, переконувати, впливати на пацієнта; відкритість у стосунках з іншими; здатність і готовність працювати сумісно (з пацієнтами, колегами, лікарями, медичними працівниками тощо); здатність до колективної взаємодії; бажання задовольнити потреби пацієнта та надати йому належне фармацевтичне забезпечення; відповідальність за власні рішення; рефлексія власного розвитку; емпатія; емоційна виразність; самоконтроль; емоційна стійкість [1, с. 63].

Формування та розвиток соціальної компетентності майбутніх фахівців фармацевтичної галузі є одним із завдань навчальних дисциплін «Психологія», «Психологія спілкування», «Основи соціальної психології». Під час вивчення зазначених дисциплін студенти – майбутні фармацевти навчаються розуміти загальні закономірності людської поведінки, обирати ефективну тактику спілкування із пацієнтами, колегами, формувати адекватне ставлення до захворювання у пацієнта, оцінювати професійний і моральний стан працівників колективу, аналізувати передконфліктні та конфліктні ситуації та сприяти їх розв'язанню, вирішувати конфліктні та стресові ситуації тощо.

Отже, навчальні дисципліни психологічного напрямку мають найбільші потенційні можливості щодо розвитку соціальної компетентності та виступають як теоретичною, так і практичною її основою. Тому виключення зазначених дисциплін із навчальних планів спеціальності «Фармація» знизить конкурентоспроможність майбутніх фахівців фармацевтичної галузі.

Література

1. Альохіна Н. В. Соціальний інтелект в структурі соціальної компетентності фахівців фармації / Н. В. Альохіна // Вісник Харківського національного університету ім. В. Н. Каразіна. Серія «Психологія». – Харків, 2013. – Випуск 51, №1046. – С. 60–63.
2. Кайдалова Л. Г. Професійна підготовка майбутніх фахівців фармацевтичного профілю у вищих навчальних закладах : монографія / Л. Г. Кайдалова. – Х. : НФаУ, 2010. – 364 с.
3. Куницына В. Н. Межличностное общение : Учебник для вузов / В. Н. Куницына, Н. В. Казаринова, В. М. Погольша. – СПб. : Питер, 2003. – 544 с.
4. Познание человека человеком (возрастной, гендерный, этнический и профессиональный аспекты) / Под ред. А. А. Бодалева, Н. В. Васиной. – СПб. : Речь, 2005. – 324 с.